

سیاسه تکردن یان خو له بیرچوون؟!

م / خلیل فهمی عمر

لویلا وکر کوه کلنر

مآپهړی به هه شت

www.ba8.org

islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عیراقه - کوردستان - که لار

هه همیشه له گه لمان بن بو بهر هه هه نو هه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، وبعد:

بیگومان ئایینی پیروزی ئیسلام هه‌موو بواره‌کانی ژیانی گرتۆته‌خۆ، وه هیچ لایه‌نیکی فه‌رامۆش و په‌راویژ نه‌کردوه، به‌لکو هه‌موو لایه‌نه‌کان باسیان لی‌کراوه، وه‌ك خۆای گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿ وَزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَيِّدًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِّلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ ﴾

[النحل: ۸۹] .

واته: ئه‌م قورئانمان بۆ ناردی ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ تا هه‌موو شتێك پرون بکاته‌وه و بیته‌ پینمایوی په‌حمه‌ت و مژده بۆ موسلمانان .

بو‌یه یه‌کیك له‌و بو‌ارانه‌ی كه ئیسلام لی‌ی دواوه و باسی کردوه بواری سیاسه‌ته، كه‌واته سیاسه‌تی شه‌ری به‌شیكه له‌ دین، وه موسلمان پی‌ویسته برۆای پی‌ه‌بیته، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئیمه‌ی موسلمان مه‌نه‌جیکمان هه‌یه هه‌موو کاره‌کانی بۆ لا ده‌گه‌رینینه‌وه و پی‌ی ده‌پی‌وین ئه‌ویش: قورئان و سوننه‌ته به‌تیگه‌یشتنی سه‌له‌ف له‌ هاوه‌لان و شوین كه‌وتووایان، وه برۆامان وایه كه ئه‌و قورئان و سوننه‌ته چاره‌سه‌ری هه‌موو كیشه‌کانمان بۆ ده‌كات، وه به‌ هیچ شیوه‌یه‌ك سه‌رگه‌ردان و سه‌ر لی‌شی‌واو نابین گه‌ر به‌ ته‌واوی بگه‌رینینه‌وه بۆ لای، ئه‌وه‌تا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموویت:

﴿ قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّتِي ﴾^(۱) .

واته: ئه‌ی خه‌لكینه من دوو شتم له‌ دوا‌ی خۆم بۆتان به‌جی هیشتوو، هه‌رگیز گومرا نابن ئه‌گه‌ر ده‌ستیان پی‌وه بگرن: قورئانه‌كه‌ی خۆای په‌روه‌ردگار و سوننه‌ته‌کانی خۆمه .

له‌به‌ر ئه‌وه کارێك به‌ چاك ده‌زانین كه شه‌رع به‌ چاکی بزانیته، هه‌روه‌ها کارێك به‌ خراپ ده‌زانین كه شه‌رع به‌ خراپی بزانیته .

دیاره هه‌موو كه‌سیکی به‌ ویزدان ده‌بینیته و ده‌بیستیته و ده‌زانیت لی‌ره و له‌وی كه چۆن موسلمانان دوركه‌وتونه‌ته‌وه له‌دینه‌كه‌یان وه‌چۆن دوژمنانی ئیسلام به‌ داخه‌وه زال بوونه به‌سه‌رمانداو خێرو بی‌ری وه‌لاته‌كه‌مان ده‌به‌ن، به‌ شیوه‌یه‌ك كه له‌ میژودا هاوشیوه‌ی نه‌بووه، سه‌رباری ئه‌وه‌ش دوژمنان بوونه‌ته‌ ده‌م پاست و ده‌م سپیمان، ئه‌وان دین بۆ ولاتی موسلمانان تاوه‌كو كیشه‌کان چاره‌سه‌ر بکن، تو‌ بلیت ئه‌و چاره‌سه‌ره‌ی كه دوژمنی به‌ دو‌ست دانراو دایه‌رپیژیت چاره‌سه‌ری حه‌قیقی و یه‌كلاکه‌ره‌وه بیته‌!!!

(۱) (رواه الحاكم، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الترغيب والترهيب: ۴۰) .

ههروهها چۆن تهفرهقهو جياوازی و په رته وازه یی که وتۆته نیوانمانه وه، له گه ل ئه وه شدا هه ندیک ئه و تهفرهقهو په رته وازه یی هه ر به نه خووشی و ناخووشی و به لا نازانیته!!، به لکو چاره سه ره کان به نه خووشی و نه خووشیه کانیش به چاره سه ره ده زانیته!!، وه هه ندیکی تریش کی شه کان ده گه پیننه وه بو شتانیکی نا مه نتیق و ناره وا.

هه ر بویه موسلمانان تهفرهقهو جياوازی و جياپایی که وتۆته نیوانیان، وه بوونه ته چهنده ها گروپو حزبه وه، وه له ژیانیکی ته سک و پر له ناخووشی و دوور له ئاسایش و هیمنی ژیان ده گوزه رینن. بویه هه ر یه که له و حزبانه ویستویه تی له لای خویه وه له هۆکاره کانئو ژیانه تال و دژواره بکۆلیته وه و چاره سه ریکی بو داریژی، بویه هه ر چاکسازی شیه یه کی به چاره سه ر زانیوه بو کی شه کان. له بهر ئه وه له ئه نجامدا حزبه ئیسلامیه کان ده بن به دوو به شه وه بو گوپین و چاره سه رکردنی ئه م بارودوخه:

یه گه م: به شیکیان پیمان وایه به گرتنه دهستی دهسه لاتی سیادی له ریگه ی دیموکراسی و په رله مان و هه لبژاردنه وه حوکمی ئیسلام ده گپینه وه و کی شه کان چاره سه ر ده که ن.

دووهم: بوچوونی دووهم دیسان پیمان وایه چاره سه ری ئه م کی شان به گرتنه دهستی دهسه لاتی سیادی ده کریته، به لام به ریگه ی زه بری هیزو جه نگو و شوپش کردن و خو کوژی .

هه ئویسته یه که له سه ر ئه م دوو بوچوونه :

هیچ یه کی که له م دوو بوچوونه هۆکاری هه موو ئه م به لایانه که به سه ر موسلماناندا هاتوو ناگپینه وه بو خو مان، واته هیچ یه کی که له و دوو بوچوونه ئیعترافی تیدا نییه به خراب بوون و لادان و دوورکه وتنه وه ی موسلمانان له دینه که یان ئه مه له لایه که، له لایه کی تره وه هه ولدان بو ئیصلاح بوونی خه لکی به پیویست و زه وره ت نازانن، چونکه هه ردوو بوچوونه که وایده زانن سه رچاوه ی هه موو کی شه کان حوککام و کاربه ده ستانن، له بهر ئه وه ده لاین پیویست ناکات خو مان خه ریک بکه یین به خه لکه وه، چونکه سولته گرنه گه، وه به چاک بوونی سولته خه لکی بو خو ی چاک ده بیته.

به لام له راستیدا هۆکاری سه ره کی دوورکه وتنه وه ی موسلمانانه له دینه که یان شوین که وتنی دونه یه، هه روه که پیغه مبه ره که مان ﷺ بو ی باسکردووین و ده فه رموویت:

(يُوشِكُ الْأَمَمُ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْأَكْلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا فَقَالَ قَائِلٌ: وَمَنْ قَلَّةٌ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ وَلَكِنَّكُمْ غُنَاءٌ كَغُنَاءِ السَّيْلِ وَلَيَنْزَعَنَّ اللَّهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمْ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ وَلَيَقْذِفَنَّ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنَ، فَقَالَ قَائِلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْوَهْنُ؟ قَالَ: حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ) (۲) .

واته: میلله تان به‌سهرتانداندا زال ده‌بنو پرووتان تی ده‌کن هه‌روه‌کو چۆن خه‌لکی ده‌رژینه سهر خواردن، که‌سیک وتی ئایه به‌هوی که‌میمانه‌وه‌یه له‌و پۆژده‌دا؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموی نا ئیوه له‌و پۆژده‌دا زۆرن به‌لام وه‌کو که‌فی سهر ده‌ریا وان، وه‌خودای گه‌وره ترس له‌ دلی دوژمنانتان ده‌رده‌کات به‌رامبه‌ر به‌ئیوه، وه (الوهن) ده‌خاته دلی ئیوه‌وه، که‌سیک وتی ئهی پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ وه‌ن چیه؟ فه‌رموی: خۆشه‌ویستی دنیاو پیناخۆش بوونی مردنه (

له‌به‌ر ئه‌وه هه‌ردوو بوچوونه‌که به‌هه‌له‌داچوون، چونکه به‌راستی له‌ ته‌شخیصی نه‌خۆشیکاندا هوکاری سه‌ره‌کی توشبوون به‌و نه‌خۆشیانه‌یان نه‌دوژیه‌وه، له‌به‌ر ئه‌وه ده‌واکانیان چاره‌سه‌ری نه‌خۆشیه‌کان ناکات، به‌لکو زۆربه‌ی جاریش نه‌خۆشیه‌کان زیاتر ده‌کات، به‌لگه‌ش له‌سه‌ر ئه‌م راستیه‌ واقیعی کوردستانی خۆمانه‌ که هه‌ردوو بوچوونه‌که‌مان بینى سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون نه‌ له‌بواری سیاسى و په‌رله‌ماندا که پۆسته‌ سیادیه‌کان به‌ده‌ست به‌ئینن، تاوه‌کو له‌ریگه‌ی ده‌سه‌لات و سولته‌وه خه‌لکی بگۆرن به‌وه‌ی که زیاتر ده‌ست گرتووین بکه‌ن به‌ ئیسلامه‌وه (هه‌روه‌ک ده‌لین)، هه‌روه‌ها به‌ ریگای جه‌نگ و شوپشیش به‌ه‌مان شیوه سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون هه‌روه‌ک بینران، ئه‌وه‌تا له‌جیهانیشدا شوینه‌واری کارو جیهاده‌که‌یان دیاره که‌چهنده‌ها زیانیان گه‌یاند هه‌ موسلمانان، نمونه‌ بوون بو ئه‌و په‌نده که ده‌لایت: (خانویه‌کیان دروست کرد، به‌لام شاریکیان به‌ پووخاندا) .

ئایا چاره‌سه‌ر چیه‌و له‌چیه‌وه ده‌ست پی بکه‌ین تاوه‌کو سه‌رکه‌وین به‌سه‌ر دوژمناندا؟

دیاره ئیمه‌ی موسلمان مه‌نه‌ه‌جیکمان هه‌یه که بروامان وایه چاره‌سه‌ری هه‌موو کیشه‌کانمان ده‌کات گه‌ر به‌ته‌واوی بگه‌رپینه‌وه بۆی، ئه‌ویش: قورئان و سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ره‌که‌مانه ﷺ له‌به‌ر ئه‌وه پێویسته بزانی ئه‌و پیغه‌مبه‌ره ﷺ چۆن پووبه‌پووی ئه‌و واقیعی خۆی بوته‌وه، وه له‌ چیه‌وه ده‌ستی پی کردو گۆرانی له‌ کوپوه کرد چونکه ئه‌و سه‌رمه‌شوق و پێشه‌نگمانه:

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَذِكْرًا ﴾ [الأحزاب: ۲۱] .

(۲) (صحيح، أخرجه الامام أحمد في: (المسند) (۲۷۸/۵)، وصححه العلامة الالباني — رحمه الله — في (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ۹۵۸) .

پیغه‌مبهری خوا ﷺ سیانزه سال له مه‌ککه‌ی پیروزدا بانگه‌وازی خه‌لکی ده‌کرد بو ته‌وحیدو یه‌کخواپه‌رستی، به پیچه‌وانه‌ی بانگه‌وازی زۆریک له گروپو حزبه‌کان که تهنه‌ها هول بو گرتنه‌ده‌ستی ده‌سه‌لات و حوکم ده‌دن، به‌لام پیغه‌مبهری خوا ﷺ ده‌یزانی که چاره‌سهر به په‌روه‌ده‌کردنی خه‌لک ده‌بیّت له‌سهر ئیسلام نه‌ک به گرتنه‌ده‌ستی حوکم و ده‌سه‌لات، ئه‌وه‌تا سهران و سهرکرده‌ی کافره‌کان پیی ده‌لین:

(وإن كنت تريد به شرفاً، سودناك علينا، حتى لا نقطع أمراً دونك، وإن كنت تريد به ملكاً، ملكناك علينا..)^(۴)

واته: ئه‌گه‌ر تو مه‌نصب و پله‌ت ده‌وی، ئه‌وه ده‌تکه‌ین به‌پیشه‌واو گه‌وره‌ی خۆمان، هه‌تاوه‌کو که‌س قسه له قسه‌ی تو دا نه‌کات (نه‌وه‌کو سهرکرده‌یه‌کی کارتۆنی بی‌ت و هیچت به‌ده‌س نه‌بی)، خۆئه‌گه‌ر پادشایشت ده‌ویت ئه‌وه ده‌تکه‌ین به‌پادشاو مه‌لیکی خۆمان ...)

که‌واته کیشه‌ی پیغه‌مبهری خوا ﷺ له‌گه‌ل کافران دا ململانیه‌ی ده‌سه‌لات نه‌بوو، به‌لگو کیشه‌ی ئه‌و نه‌هیشتنی شیرک و بلاو‌کردنه‌وه‌ی ته‌وحیدو تهنه‌ها خواپه‌رستی بووه، له‌به‌ر ئه‌وه بانگه‌وازی پیغه‌مبهران (سه‌لامی خویان له‌سهر بی‌ت) تهنه‌ها ئه‌وه‌بوو که ده‌یان فه‌رموو: ئه‌ی خه‌لکینه له‌خوا بترسن و گوپرایه‌لی خوا بکه‌ن، وه ئیمه داوای هیچ شتی‌کتان لی ناکه‌ین به‌لکو پاداشتی ئیمه لای خوایه:

﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٠٨﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾﴾ [الشعراء: ۱۰۷-۱۰۹]

واته: بیگومان من نی‌راویکی ئه‌مینم بو‌تان، جا که‌واته له خوا بترسن و گوپرایه‌لی من بکه‌ن له‌وه‌ی فه‌رمانتان پی‌ده‌که‌م، له جی به‌جی کردنی ئه‌و ئه‌رکه‌شمدا داوای پاداشتان لی ناکه‌م، پاداشتی من تهنه‌ها له‌لای په‌روه‌ردگاری جیهانه‌کانه.

وه پیغه‌مبهری خوا ﷺ زیاتر خوی ماندوو ده‌کرد به‌خه‌لکی هه‌ژارو ساده‌وه، وه بانگه‌وازی ئه‌وانی زیاتر ده‌کرد وه‌ک له پادشاو سه‌رۆک و لاته‌کان، تاوه‌کو پیغه‌مبهری خوا ﷺ هه‌ندی جار زۆر خه‌فه‌تبارو بی‌زار ده‌بوو له کاتی‌کدا که خه‌لکی ئیمانیان نه‌ده‌هینا، ئه‌وه‌تا خوی گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٍ إِنْ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾﴾ [فاطر: ۸]

به لکو خه‌ریک بوو نه‌فسی خوئی به هیلاک ده‌برد له پیناویاندا: ﴿ فَلَعَلَّكَ بِنَجْعِ نَفْسِكَ عَلَيَّ ءَاثِرِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا

الْحَدِيثِ أَصْفًا ﴿٦﴾ [الكهف: ٦] .

هه‌ر بۆیه له شارو گوندو بازارو ماله‌کاندا به‌رده‌وام بانگه‌وازی خه‌لکی ده‌کرد، به‌لام بۆ بانگه‌وازی کردنی پادشاو سه‌رکرده‌کان زیاتر به‌نوسینی نامه‌یه‌کی کورت بانگه‌وازی ده‌کردن و به‌سه‌فیریکیدا ئه‌و نامه‌یه‌ی پیده‌گه‌یاندن، به‌لام بۆ خوئی نه‌ده‌چوو بۆ لایان، نموونه‌ی ده‌قی یه‌کیک له‌و نامانه‌ش ئه‌مه‌یه: (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ اِلٰی هِرَقْلَ عَظِیْمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلٰی مَنْ اَتَّبَعَ الْهُدٰی اَمَّا بَعْدُ فَاِنِّیْ اَدْعُوْكَ بِدِعَايَةِ الْاِسْلَامِ اَسْلِمْتَ تَسْلَمُ وَاَسْلِمْتَ يُؤْتِكَ اللّٰهُ اَجْرَكَ مَرَّتَیْنِ فَاِن تَوَلَّیْتَ فَعَلَيْكَ اِثْمُ الْاَرِیْسِیْنِ: ﴿ قُلْ يٰٓاَهْلَ الْکِتٰبِ تَعَالَوْا اِلٰی کَلِمَةٍ سَوٰءٍ بَیْنَنَا وَبَیْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهٖ شَیْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُوْلُوْا اَشْهَدُوْا بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾

﴿٥﴾ [آل عمران: ٦٤] .

ئه‌گه‌ر به‌راوردیکی بانگه‌وازه پڕ به‌حیکمه‌ته‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌بانگه‌وازی حزبیکی ئه‌م‌پۆ بکه‌ین، ده‌بینین زۆر له‌یه‌ک دوورو جودان، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ یه‌که‌م شتیکی که‌ ده‌ستی پئی ده‌کرد پاک کردنه‌وه‌ی عه‌قیده بوو له‌شیرک، به‌لام ده‌بینین حزبیکی ئه‌م‌پۆ ده‌لێن واز له‌شیرکی قبور بیین خوتان خه‌ریک که‌ن به‌شیرکی قصوره‌وه، به‌لام ئه‌وه‌تا له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ یه‌کیک له‌پادشا گه‌وره‌کانی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ موسلمان ده‌بیته‌ ئه‌ویش نه‌جاشی یه‌ که‌ پادشاو مه‌لیکی حه‌به‌شه بوو، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ هيجره‌ت ناکات بۆ لای تاوه‌کو ده‌سه‌لاته‌که‌ی لی وهر‌بگریته‌وه‌و خوئی بیته‌ به‌سه‌رۆک، چونکه‌ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌زانیت گه‌ر بیته‌و گه‌لان به‌قه‌ناعه‌ت و بڕوابوونه‌وه‌ ئیسلامیان نه‌وی، ئه‌وه‌ له‌ ژیر سیبه‌ری ده‌سه‌لاتیشدا هه‌ر نایانه‌ویته‌.

که‌واته‌ : حکومه‌ت و سوخته‌ سیبه‌ری خه‌لکه‌و خه‌لک چۆن بوو ئه‌وه‌ سوخته‌ش به‌و شیوه‌یه‌ ده‌بیته‌ ﴿ کما تکنونوا

یولی علیکم ﴿

که‌وابوو گه‌ر خه‌لکی باش بیته‌ ئه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ش که‌سی باش ده‌کات به‌سه‌رکرده‌یان، گه‌ر خه‌لکیش خراپ بوو ئه‌وه‌ به‌پیچه‌وانه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ش که‌سی خراپ ده‌کات به‌سه‌رکرده‌یان، ئه‌مه‌ش راستیه‌کی میژوویه ئه‌وه‌تا خوای گه‌وره‌ فیرعه‌ون زال ده‌کات به‌سه‌ر قه‌ومه‌که‌یدا، چونکه‌ قه‌ومه‌که‌ی خراپه‌کارن، وه‌ ئه‌وان له‌و ئاسته‌دان که‌فیرعه‌ونیکی سته‌مکار سه‌رکرده‌و پیشه‌وایان بیته‌، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموویته‌:

﴿ فَاسْتَحَفَّ قَوْمُهُ، فَاطَاعُوْهُ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فَسِقِیْنَ ﴿٥٤﴾ [الزخرف: ٥٤] .

(٥) (صحیح البخاری: ٤/١٦٥٨).

واته: جا فیرعه‌ون به م قسانه قه‌ومه‌که‌ی خروشان‌دو هه‌لیخه‌له‌تاندن و عه‌قلیانی سوک کردو ئه‌وانیش گوڤرایه‌لیان کرد، به‌راستی ئه‌وانه گه‌لیکی فاسق و تاوانبارو له سنوور دهرچوو بوون .

ئه‌وه‌تا خوای گه‌وره وه‌سفی ئه‌و قه‌ومه ده‌کات به‌وه‌ی که قه‌ومییکی خراپ و له‌ری لادراو فاسق بوون، هه‌ر بۆیه خوای گه‌وره فیرعه‌ونی بۆ ناردن چونکه ئه‌و گونجاوه بۆ ئه‌و قه‌ومه .

هه‌روه‌ها له حه‌سه‌نی به‌صریه‌وه (په‌حمه‌تی خوای لی بیئت) هاتوو ه‌گویی له پیاویک بوو دوعای له حه‌ججاج ده‌کرد، ئه‌ویش فه‌رمووی: (لا تفعل، انکم من أنفسکم اوتیمم انما نخاف ان عزل الحجاج او مات ان يتولى عليكم القردة والخنزير فقد روى ان أعمالکم عمالکم وکما تکنونا یولی علیکم)^(۱).

واته: دوعای لی مه‌که، چونکه نه‌فس و کرده‌وه‌ی خۆتان چۆنه له‌و شیوه‌یه‌ش هاتوو بۆتان، ئه‌گه‌ر حه‌ججاج دورکه‌ویته‌وه یان بمریت ئه‌وه نزیکه گاورو جوله‌که بیئت به‌ سه‌رپه‌رشتیارو حاکمتان، وه‌ ریواتکراوه که سه‌رکرده‌کانتان به‌روبوومی کرده‌وه‌کانتانه، وه‌ ئیوه چۆن بوون ئه‌وانیش به‌و شیوه‌یه ده‌بن).

که‌وابوو: خراپ بوونی کاربه‌ده‌ست و سه‌رکرده‌کان به‌ره‌می کرده‌وه‌کانی خۆمانه، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿ اَوْلَمَّا اَصْبَبْتُمْ مُصِيبَةً قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ اَنِّي هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۷۵﴾ [ال عمران: ۱۶۵]

واته: ئاخۆ کاتی که زیانتان پی گه‌یشت له تیکشکانه‌که‌ی رۆژی ئوحداو سه‌رتان سوپما به‌تایبه‌تی که حه‌فتا که‌ستان شه‌هید بوون، که ئیوه‌ش به‌ر له‌و شه‌ره (له‌ به‌در) دوو ئه‌وه‌نده زیانتان به‌وان گه‌یاند، حه‌فتا که‌سیان کوژران و حه‌فتاشیان به‌ دیل گیران، وتتان هۆی دووچار بوونمان چی بوو؟ ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ پیاوان بلی: ئه‌وه‌ی تووشتان بوو هۆی سه‌ره‌کی له‌ خۆتان‌وه‌ بوو، چونکه ئیوه فه‌رمانی پیغه‌مبه‌رتان ﷺ شکاند، به‌راستی خوای گه‌وره به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا به‌ توانایه .

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿ وَمَا اَصْبَبْكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ اَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيْرٍ ﴿۳۰﴾

[الشوری: ۳۰].

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿ مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فِیْنِ اللّٰهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فِیْنِ نَفْسِكَ ﴿۷۹﴾ [النساء: ۷۹].

له (منصور بن ابی‌الأسود) (ره‌حمه‌تی خوای لی بیئت) ده‌فه‌رموویت: (سأل‌ت الأعمش عن قوله تعالى: ﴿ وَكَذٰلِكَ

نُوَلِّي بَعْضَ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضًا يَّمَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۱۲۹﴾ [الأنعام: ۱۲۹]، ما سمعتهم يقولون فيه؟ قال: سمعتهم يقولون إذا فسد الناس أمرٌ عليهم شرارهم).

(۱) (بېوانه): (كشف الخفاء: ۱/۱۴۷).

واته: پرسیارم له ئەعمه‌ش کرد دهرباره‌ی ئه‌و ئایه‌ته‌ی که خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت:

﴿ وَكَذَلِكَ نُؤَيِّبُ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ (۱۳۹) ئه‌وه‌ی ئیوه بیستوتانه دهرباره‌ی ئه‌م ئایه‌ته‌ چیه‌؟

فه‌رمووی: بیستوومانه که ده‌یانوت وه‌ختی که خه‌لکی خراپ بوو، جا ئه‌و کاته که سانی خراپ ده‌بن به‌سه‌رکرده‌و کاربه‌ده‌ستیان).

هه‌روه‌ها (طرطوشی) له کیتابی (سراج الملوك) دا ده‌فه‌رموویت: (لم أزل أسمع الناس يقولون: أعمالكم عمالكم، كما

تكونوا يولى عليكم، إلى أن ظفرت بهذا المعنى في القرآن؛ قال الله تعالى: ﴿ وَكَذَلِكَ نُؤَيِّبُ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا ﴾ [الأنعام: ۱۲۹]

وكان يقال: ما أنكرت من زمانك فإنما أفسده عليك عملك. وقال عبد الملك بن مروان: ما أنصفتونا يا معشر الرعية، تريدون منا سيرة أبي بكر وعمر ولا تسرون فينا ولا في أنفسكم بسيرتهما، نسأل الله أن يعين كل على كل كما تكونوا يولى عليكم.

وقال قتادة: قالت بنو إسرائيل: إلهنا أنت في السماء ونحن في الأرض فكيف نعرف رضاك من سخطك؟ فأوحى الله تعالى إلى بعض أنبيائهم: إذا استعملت عليكم خياركم فقد رضيت عنكم، وإذا استعملت عليكم شراركم فقد سخطت عليكم.

وقال عبيدة السلماني لعلي بن أبي طالب رضي الله عنه: يا أمير المؤمنين ما بال أبي بكر وعمر انطاع الناس لهما، والدنيا عليهما أضيقت من شبر فأتسعت عليهما ووليت أنت وعثمان الخلافة ولم ينطاعوا لكما، وقد اتسعت فصارت عليكما أضيقت من شبر؟ فقال: لأن رعية أبي بكر وعمر كانوا مثلي ومثل عثمان، ورعيتي أنا اليوم مثلك وشبهك! (۷)

هه‌روه‌ها له که عیبی ئه‌ه‌باره‌وه (ره‌زای خوای لی بییت) هاتوو که ده‌فه‌رموویت: (إن لكل زمان ملكا

يبعثه الله على قلوب أهله، فإذا أراد بقوم صلاحاً بعث فيهم مصلحاً، وإذا أراد بقوم هلكة بعث فيهم مترفاً، ثم

قرا: ﴿ وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرِيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴾ (۱۳۸) [الإسراء: ۱۶].

واته: به‌پاستی خوای گه‌وره بو هه‌موو کات و سه‌رده‌میك پادشاو سه‌رکرده‌یه که ده‌نیییت له‌سه‌ر دللی

که سانی ئه‌و سه‌رده‌مه (ئه‌گه‌ر خه‌لکی چاک بوون ئه‌وه خوای گه‌وره که‌سی چاک ده‌کات به‌سه‌رکرده‌یان وه

ئه‌گه‌ر خه‌لکی خراپ بوون ئه‌وه خوای گه‌وره که‌سی خراپ ده‌کات به‌سه‌رکرده‌یان)، ئه‌گه‌ر خوای گه‌وره

(۷) بیوانه: (سراج الملوك: ۲/ ۴۶۷).

(۸) بیوانه: (شعب الإيمان: ۷۳۸۹).

بیه‌ویت قه‌ومیک بگوړی و صالحیان بکات نه‌وه چاکسازو موصلحیک ده‌نیریت بویان، وه نه‌گه‌ر خوی گه‌وره
بیه‌ویت قه‌ومیک له‌ناوبه‌ریت نه‌وه که‌سی خراب ده‌نیریت بویان، پاشان نه‌م نایه‌ته‌ی خوینده‌وه:

﴿ وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ [الإسراء: ١٦] .

ه‌روه‌ها پیغه‌مبهری خوا ﷺ له‌فه‌رمووده‌یه‌کدا زور به‌پاشکاو ی پوونی ده‌کاته‌وه که‌خراب بوونی سولته
ده‌گه‌ریته‌وه بو خراب بوون و دوورکه‌وتنه‌وه‌ی خه‌لکی له‌ئیسلام ه‌روه‌ک ده‌فه‌رموویت:

﴿ لَمْ يَنْقُصْ قَوْمَ الْمَكِّيَّاتِ وَالْمِيزَانَ إِلَّا أَخَذُوا بِالسِّنِينَ وَشَدَّةِ الْمُنَّةِ وَجور السلطان عليهم، ولم يمنعوا زكاة أموالهم
إلا منعوا القطر من السماء ﴾^(۹) .

واته: هېچ قه‌وم و گه‌لک ده‌ست ناکه‌ن به‌دزی و خیانته‌ له‌ته‌رازوو و پیوانه‌یاندا ئیلا خوی گه‌وره تو له‌یان
لی نه‌کاته‌وه به‌گرانی و قورسی باری ژیان، وه سته‌م و زولمی فه‌رمانه‌واکانیان به‌سه‌ریانه‌وه ده‌بیټ، وه که
زه‌کاتی مالیان ده‌رنه‌که‌ن ئیلا په‌روه‌دگاریش بارانیاں لی ده‌گریته‌وه .

حه‌سه‌نی به‌صری (په‌حمه‌تی خوی لی بیټ) له‌کاتی‌کدا که‌خه‌لکی بی‌زاری ده‌ر نه‌برن له‌ده‌ست
حه‌ججاج، بویه ناموژگاریان ده‌کات و ده‌فه‌رموویت:

﴿ إن الحجاج عقوبة من الله عز وجل؛ فلا تستقبلوا عقوبة الله بالسيف، ولكن استقبلوها بتوبة وتضرع واستكانة،
وتوبوا تكفوه ﴾^(۱۰) .

واته: به‌پراستی ه‌ججاج سزاو عقوبه‌ی خوی به‌سه‌رتانه‌وه، له‌به‌ر نه‌وه رووبه‌پوی سزای خوا مه‌بنه‌وه به
شمشیر، به‌لکو پیویسته ته‌وبه‌و ملکه‌چی ده‌ربرن بو خودا، چونکه ته‌نهما گه‌رانه‌وه‌تان بو لای خوا
چاره‌سه‌ره .

ه‌روه‌ها هاتوه که موسلمانیک نامه‌یه‌ک ده‌نیریت بو محمد کورپی یوسف که‌تیدا سکالا ده‌کات له‌زولم و
خراپه‌ی کاربه‌ده‌ستان، محمد کورپی یوسف وه‌لامی نامه‌که‌ی ده‌داته‌وه‌وه ده‌لیت: ﴿بَلَّغْنِي كِتَابُكَ وَتَذَكِّرْ مَا أَنْتُمْ
فِيهِ، وَلَيْسَ يَنْبَغِي لِمَنْ يَعْمَلُ الْمَعْصِيَةَ أَنْ يُنْكَرَ الْعُقُوبَةَ، وَلَمْ أَرْ مَا أَنْتُمْ فِيهِ إِلَّا مِنْ شُؤْمِ الذُّنُوبِ، وَالسَّلَامِ﴾^(۱۱) .

^(۹) (صحيح الترغيب والترهيب: ٢١٨٧).

^(۱۰) (رواه ابن أبي الدنيا في: العقوبات: ٥٢).

^(۱۱) (بروانه: سراج الملوك: ٤٦٧/٢).

واته: نوسراوه‌که‌تم پی گه‌یشت، به‌لام بیریک له کرده‌وه‌کانی خۆتان بکه‌نه‌وه، چونکه ناکری بۆ که‌سانیک که تاوان و سه‌ریچیان هه‌یه نکۆلی له سزاو عقوبه‌ی خوا بکه‌ن، وه من هیچ شتیک نابینم که بووبیته هۆکاری خراپ بوونی سه‌رکرده‌کانتان ته‌نهما به هۆی کرده‌وه خراپه‌کانی خۆتانه‌وه‌یه).

هه‌روه‌ها ئیمامی (ابن الارزق) له کیتابی (بدائع السلك في طبائع الملك) دا فه‌رموویه‌تی: (يجب على الرعية ملاحظة أن جور السلطان وعماله نتيجة أعمالها الحائل عن نهج الصراط السوي، لما سبق من تقرير مدلول قولهم: كما تكونوا يولي عليكم. وبذلك أجاب ابن الجزار السرقسطي عن المستعين بن هود، وقد تشكى إليه بعض رعاياه من بعض عماله.

نَسَبْتُمُ الْجَوْرَ لِعَمَالِكُمْ ...
وَنِمْتُمْ عَنْ سُوءِ أَعْمَالِكُمْ
لَا تَنْسَبُوا الْجَوْرَ إِلَيْهِمْ فَمَا ...
عُمَالِكُمْ إِلَّا بِأَعْمَالِكُمْ
تَاللَّهِ لَوْ مَلَكَتُمْ سَاعَةً ...
لَمْ يَخْطُرَ الْعَدْلُ عَلَى بَالِكُمْ) (۱۲)

زولم و خراپه مه‌دنه پال کاربه‌ده‌ستان ...

وه بئ ناگاوخه‌وتوون له کرده‌وه خراپه‌کانی خۆتان

جا زولم و خراپه مه‌دنه پال ئەوان ... ته‌نهما به‌ره‌می کارو کرده‌وه‌کانی ئیوه‌ن کاربه‌ده‌ستانان

سۆیند به‌خوا ئەگه‌ر کاتژمی‌ریک ئیوه کاربه‌ده‌ست بوونایه ...

ئوه دادپه‌روه‌ری به‌خه‌یاڵتاندا نه‌ده‌هات

ئیمامی (ابن القيم) (په‌حمه‌تی خوای لی بیئت) وته‌یه‌کی زۆر به‌نرخ‌ی له‌م بواره‌دا هه‌یه که ده‌فه‌رموویت: (تأمل حکمته تعالی فی ان جعل ملوک العباد وأمرأهم وولائهم من جنس اعمالهم بل كأن أعمالهم ظهرت في صور ولاتهم وملوکهم فإن استقاموا استقامت ملوکهم وإن عدلوا عدلت عليهم وإن جاروا جارت ملوکهم وولائهم وإن ظهر فيهم المكر والخديعة فولائهم كذلك وإن منعوا حقوق الله لديهم وبخلوا بها منعت ملوکهم وولائهم ما لهم عندهم من الحق ونخلوا بها عليهم وإن اخذوا ممن يستضعفونه مالا يستحقونه في معاملتهم اخذت منهم الملوك مالا يستحقونه وضربت عليهم المكوس والوظائف وكلما يستخرجونه من الضعيف يستخرجه الملوك

(۱۲) (بدائع السلك في طبائع الملك: ۲۳۵/۱).

منهم بالقوة فعمالهم ظهرت في صور اعمالهم وليس في الحكمة الالهية ان يولى على الاشرار الفجار الا من يكون من جنسهم ولما كان الصدر الاول خيار القرون وابرها كانت ولائهم كذلك فلما شابوا شابوا لهم الولاية فحكمة الله تأتي ان يولي علينا في مثل هذه الازمان مثل معاوية وعمر بن عبدالعزيز فضلا عن مثل ابي بكر وعمر بل ولاتنا على قدرنا وولاية من قبلنا على قدرهم (١٣).

واته: ورد به روه له حيكمه تي خوي گه وره كه چۆن پادشاي به نده كاني و پيشه او كار به دهسته كانيان له جنسي كرده وه كانيان دايان، به لكو كرده وه كانيان له پادشاو كار به دهسته كانياندا ده ر ئه كه ويوت و پهنگ ده داته وه (واته: ئه گه ر كار به دهستان خراپ بوون ئه وه بزانه خه لكي خراپن)، ئه گه ر ئه وان راستره و بوون ئه وه پادشاو سه رگه وره كانيان راستره و باش ده بن بۆيان، خو ئه گه ر ئه وان لايان داو خراپ بوون ئه وه به هه مان شيوه سه ر كرده كانيشيان لادراو و خراپ ده بن بۆ سه ريان، وه ئه گه ر ئه وان سته م كارو زالم بن ئه وه پادشاو كار به دهسته كانيشيان سته مكار ده بن، وه ئه گه ر فيل تياندا ئاشكرا بوو ئه وه كار به دهسته كانيشيان به و شيوه به ده بن، وه ئه گه ر حه قى خويان نه داو په زيليان تيدا كرد ئه وه پادشاو كار به دهسته كانيشيان حه قى خويانيان پي نادن په زيلي تيدا ده كهن، وه ئه گه ر شتيان له خه لكي نه دارو بي توانا وه رگرت به ناحه ق له مامه له و كرين و فروشتندا، ئه وه كار به دهسته كانيشيان ئه و شتانه يان لي ده به ن به ناحه ق، وه باجو زه ريبه يان له سه ر دائه ني، خو ئه گه ر ئه وان شتي خه لكي هه ژاريان برديت به فيل ئه وه كار به دهسته كان ماله كانيان به زورو به زه بري هي زه به ن، جا له به ر ئه وه كار به دهستانيان ده رده كه ويوت و دروست ده بي له وينه ي كرده وه كانياندا، جا له به ر ئه وه له حيكمه ت و دانايي خوي گه وره وه نيبه كه سه ره رشتيارو كار به دهستي باش بۆ خراپترين كه سان بنيري تهنه له جنسو هاويابي خويان نه بيت، جا له كاتي به كه مدا چونكه چا كتريني سه ده بوون ئه وه سه ر كرده و كار به دهسته كانيان چاك بوون ...)

هه روه ها شيخ (العثيمين) (ره حمه تي خوي لي بيت) له دواي باس كردني شتيك له ژياني ئيمامي عومر رضي الله عنه ده فه رمويوت:

(هكذا كانت سيرة الخلفاء في صدر هذه الأمة حين كانت الرعية قائمة بأمر الله خائفة من عقابه راجية لثوابه فلما بدلت الرعية وغيرت وظلمت نفسها تبدلت أحوال الرعاة وكما تكونون يولي عليكم) (١٤).

(١٣) بروانه: (مفتاح دار السعادة: ١ / ٢٥٣).

(١٤) بروانه: الضياء اللامع في الخطب الجوامع).

واته: ئه وه بوو ژيانى جينيشينه كان (كه له خواترس و دادپهروهرو راستگو بوون ...) له سهردهمى يه كه م دا، له بهر ئه وهى خه لكى به فه رمانى خويان ده كړو ده ترسان له سزاي خوا، وه به ئوميدى پاداشتى خوا بوون، به لام وهختى كه ئه وه خه لكه وه كو خوى نامينيت و ده گورپى و خراب ده بن و ستم له نه فسى خويان ده كهن، ئه و كاته حالى كاربه ده ستانيش ده گورپى به وهى كه خراب ده بن، له بهر ئه وه ئيوه چوون بن ئه وه كاربه ده ستانيشتان به و شيويه ده بيت) .

كه واته نه گهر نه مانه و يت سه ركه وتوو بين نه وه :

با له خو مانه وه ده ست پى بكه ين، با چاو بگيرين به خو ماندا، با بزنانين ئايه ئيمه بو خواى گه و ره ده ژين، وه چيمان بو دوا پوژى خو مان پيش خستوه، با نه خشه ي ژيانمان به يه كجاري له بنه په ته وه بگورپين له هه موو پروانگه يه كه وه، له پروانگه ي بيروبا وه پو په رستن و ئاكارو په وشته وه .

به لى چاره سه رى بنه په ت و شايسته بريتيه : له و گورپانكاريه ي كه له خو ماندا به رپا ده بيت هه روه ك و تراوه ﴿ اقيموا دولة الاسلام في قلوبكم تقم لكم في ارضيكم ﴾ .

واته: ده وله تى ئيسلامى له دله كاندا دروست بكه ن، خواى گه و ره ده وله تان له سه ر زه وى دا بو دروست ده كات .

ته نها ئه م ئايه ته به سه ناموژگار يه كه رمان بيت كه خواى گه و ره ده فه رموو يت: ﴿ اِنَّكَ اللهُ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ وَإِذَا اَرَادَ اللهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَّالٍ ﴾ [الرعد: ١١] .

واته: بيگومان خواى گه و ره بارودوخي هيج قه وم و گه ليك ناگورپيت، تاوه كو ئه وان دل و ده روونى خويان نه گورن، خو هه ركات خواى گه و ره ويستى زيان و به لايه ك به سه ر گه ليكدا به ينى (له ده رئه نجامى سه ركه شى و ياخى بوونيان) هه رگيز گه رانه وهى بو نيه، وه هيج كه سيش ناتوانيت جگه له خوا فريايان بكه و يت و پزگاريان بكات) .

له كو تايدا كورته ي مه به ست به وته يه كى جوانى شيوخ (عبدالمالك رمضاني الجزائري) دينين كه ده فه رموو يت: (ليس المقصود من البحث في هذه القاعدة (كما تكونوا يولى عليكم) التسليم للواقع من غير تسبب في الإصلاح، بل الإصلاح مطلوب، ولا هو في عدم الاعتراف بفساد الحال، ولا هو في ضرورة السعي لإصلاحه أو عدم ذلك، ولكن الخلاف في طريقه، ومن أجله اعتنى أهل العلم بهذه القاعدة كما مر؛ لأنها إذا جهلت أو أغفلت ظل المرء يكابد التغيير من غير بابيه، وكان كمن يقصد هدفاً من غير طريقه، فمتى يصل!)

والخطاب هنا موجه إلى جميع الناس، لكنني أحص منهم صنفين :

١- أصحاب الحلول السياسية، مع أنني بينت أن السياسة من الدين.

٢- أصحاب الحلول الدموية، مع العلم بأن الجهاد هو ذروة سنام هذا الدين.

فالأولون ظنوا أن الأمر يحتاج إلى السباق إلى السلطة!، والآخرون ما يرونه إلا قطف الرؤوس المتسلطة! لذا، أحببت تبين أصل بليّة المسلمين؛ لأنّ الاهتداء إلى تعيينه يعني الاهتداء إلى العلاج؛ فإنّ التوصل إلى علاج كلّ داءٍ ينطلق من جذوره.

ولأشكّ أن فساد حال المسلمين في بلد ما سببه فساد الراعي والرعية، وإذا بات معلوماً أن الراعي قد يتسبب في إفساد الرعية بما يبثه فيهم من أنظمة مخالفة لشرع ربّ العالمين، فليعلم أن فساد الراعي متسبب عن فساد الرعية أولاً؛ لأنّ الله قال: ﴿وَكَذَلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ [الأنعام: ١٢٩]، ولما كان هذا هو الأصل فإنّ الله عزّ وجلّ جعل إصلاح النفس السبيل الوحيد لإصلاح الراعي والرعية، فقال: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾ [الرعد: ١١]، فلذلك كان سيّد المصلحين ﷺ لا يزيد في افتتاح خطبه على التعوذ من شرّ النفس، فيقول: ((...ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا))، فلماذا يعرض كثير من الدعاة عن طاعة الله في هذا وأتباع رسوله ﷺ!؟

إنّ الذي دعاني لهذه الكتابة هو الإشفاق على الجهود المبذولة في الدعوة الإسلامية من أن تضع بلا فائدة تُذكر، لاسيما وأنّ هذه الجهود قد شملت مساحات واسعة من مجالات الدعوة وأخذت من أوقات أصحابها ما لو استرشدوا فيها بهدي الكتاب والسنة ونظروا في سيرة الأنبياء بعين الاتباع لبلغوا — بإذن الله — الغاية في أقصر زمن، ولكنّ الذي ينحرف عن ذلك من الصنّفين المشار إليهما يخشى عليه ألا يكون له نصيب من عمله هذا سوى نظير ما لمن قال فيه ربنا عزوجل ﴿عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ﴾ [الغاشية: ٣]. هذه هي حال المغالين في العمل السياسي، أمّا في العلم فلا يكادون يعرفون منه سوى رصد حركات الأمراء والرؤساء وحفظ أخطائهم كما يحفظون أسماء أبنائهم!

وأما في الدعوة فلا يكادون يخرجون عن مضع أعراض أولئك وتحفيظها أجيالهم مع إهمال الجماهير التي يغلب عليها الجهل بدين الله عزوجل، ولقد كاد يمرّ علينا عقود من الزمن، وليس لنشئنا فيها من حديث سوى هذا اللغو الزمن، مع المبالغة في تعظيم (فقه الواقع)، حتّى إنّه ليلازمه في الحضر، ويُزامله في السفر^(١٥)

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

مائپهري به ههشت

www.ba8.org

له دوعاي خير بي به شمان مه كهن

(١٥) (ببروانه په رتوكي: كما تكونوا بولي عليكم).